

DOI: [10.32702/2307-2105-2021.6.205](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.6.205)

УДК 336

*В. В. Хвіст,*  
*аспірант, Державний університет «Житомирська політехніка»*  
*ORCID ID: 0000-0003-0491-4136*

## **АМОРТИЗАЦІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ФІНАНСУВАННЯ РЕНОВАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ**

*V. Khvist*  
*PhD in Finance, Zhytomyr Polytechnic State University*  
*ORCID ID: 0000-0003-0491-4136*

### **AMORTIZATION AS A SOURCE OF FINANCING THE RENOVATION OF FIXED ASSETS OF ENTERPRISES IN THE MODERN ECONOMIC CONDITIONS**

*Статтю присвячено виявленню можливостей та передумов використання амортизації як джерела фінансування реновації основних засобів підприємств. На сьогодні існує три основні підходи до зазначеної проблеми. Одні науковці заперечують роль амортизації як одного з джерел фінансування відновлення основних засобів в сучасних умовах господарювання. Інші вважають, що амортизація є джерелом відновлення не тільки основних засобів, а і фінансування діяльності підприємства у цілому. Згідно до третього підходу, який обстоюється автором, за умови більш активної участі держави в удосконаленні національної амортизаційної системи, існує можливість повернення амортизації функції джерела фінансування. Така різноманітність підходів свідчить про продовження дискусії з цього питання через відсутність одностайної позиції у наукового співтовариства. Існуючий стан речей заважає використанню значних обсягів фінансових ресурсів для посилення інвестиційних процесів на рівні підприємств і держави. Таким чином, наукові розвідки в цьому напрямку є актуальними та перспективними. Проаналізувавши діючі підходи до «системи нарахування амортизації» виявлено відсутність механізму, що забезпечує цільове використання коштів отриманих у результаті таких нарахувань. Також не вистачає «системності» у реалізації основних функцій амортизації. Так роль держави у зазначених процесах зводиться до санкціонування амортизації, як явища економічного життя, через законодавче закріплення норм витрат, що зменшують базу оподаткування. Вважається, що віднесені на затрати в такий спосіб кошти є достатніми для відтворення основних засобів. З метою стимулювання підприємств до цільового використання в інвестиційних цілях акумульованих на амортизацію коштів, держава повинна розробити механізм, що забезпечить альтернативні способи вкладення у фінансові активи тимчасово вільних ресурсів. Він покликаний нівелювати низку проблем і ризиків, які притаманні подібним способам накопичення ресурсів для подальшого використання у інвестиційних цілях. В подальшому потребує досліджень детальна розробка механізму використання в інвестиційних цілях амортизаційних коштів за участі держави, поглиблення функціонування*

національної амортизаційної системи та удосконалення амортизаційної політики у контексті посилення інвестиційної безпеки держави.

*The article is devoted to identifying opportunities and prerequisites for the use of amortization as a source of funding for the renovation of fixed assets of enterprises. Nowadays, there are three main approaches to this issue. Some scholars deny the role of amortization as one of the sources of funding for the restoration of fixed assets in modern economic conditions. Others believe that amortization is a source of recovery not only fixed assets, but also financing the enterprise as a whole. According to the third approach, which is supported by the author, it is possible to return such an amortization function as a source of financing with more active participation of the state in improving the national amortization system. This diversity of approaches indicates the continuation of the discussion on this issue due to the lack of unanimity of the scientific community. The current state of affairs prevents the use of significant amounts of financial resources to strengthen investment processes at the level of enterprises and the state. Thus, scientific research in this area is relevant and promising. Analyzing the current approaches to the "amortization system" revealed the lack of a mechanism that ensures the targeted use of funds received as a result of such accruals. There is also a lack of "system" in the implementation of basic amortization functions. Thus, the role of the state in these processes is reduced to the authorization of amortization, as a phenomenon of economic life, through the legislative consolidation of cost norms that reduce the tax base. It is believed that the funds allocated to the costs in this way are sufficient for the reproduction of fixed assets. In order to encourage enterprises to target the use of amortization funds for investment purposes, the state should develop a mechanism that will provide alternative ways to invest in financial assets of temporarily free resources. It is designed to eliminate a number of problems and risks inherent in such ways of accumulating resources for further use for investment purposes. The following issues require further research: detailed development of the mechanism for the use of amortization funds for investment purposes with the participation of the state, deepening the functioning of the national amortization system and improving amortization policy in the context of strengthening investment security of the state.*

**Ключові слова:** амортизація; знос; основні засоби; витрати; фінансові ресурси.

**Keywords:** amortization; depreciation; fixed assets; costs; financial resources.

**Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.** Дослідження амортизації необоротних активів відіграє важливу роль у формуванні шляхів належного виходу з перманентної економічної кризи, що фактично спостерігається в Україні з 2009 року. Показовим у цьому плані є стан необоротних активів і ступінь їх зносу, табл.1:

**Таблиця 1.**  
**Вартість основних засобів і їх знос у 2009–2019 роках\***

| Рік,<br>станом на 01.01 | У фактичних цінах на кінець року, млн. грн |         | Ступінь зносу, у %<br>залишкова вартість |
|-------------------------|--------------------------------------------|---------|------------------------------------------|
|                         | первісна (переоцінена) вартість            |         |                                          |
| 2010                    | 3903714                                    | 1597416 | 60,0                                     |
| 2011                    | 6648861                                    | 1731296 | 74,9                                     |
| 2012                    | 7396952                                    | 1780059 | 75,9                                     |
| 2013                    | 9148017                                    | 2135987 | 76,7                                     |
| 2014                    | 10401324                                   | 2356962 | 77,3                                     |
| 2015                    | 13752117                                   | 2274922 | 83,5                                     |
| 2016                    | 7641357                                    | 3047839 | 60,1                                     |
| 2017                    | 8177408                                    | 3428908 | 58,1                                     |
| 2018                    | 7733905                                    | 3475242 | 55,1                                     |
| 2019                    | 9610000                                    | 3783494 | 60,6                                     |
| 2020                    | 9574186                                    | 4126474 | 56,9                                     |

\* – За даними Державної служби статистики.

[http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ibd/voz/voz\\_u/arh\\_voz\\_u.htm](http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/ibd/voz/voz_u/arh_voz_u.htm)

Зростання обсягів і якості необоротних активів підприємств є нагальним завданням для вітчизняної економіки, адже в умовах збройного конфлікту виникла потреба нарощення продукції військово-промислового комплексу як прямого (військового), так і подвійного призначення. Фактично це означає, що всі галузі промисловості потребують негайного покращання стану своїх потужностей. Однією з основних перешкод для реалізації цього завдання є дефіцит фінансових ресурсів, який важко заповнити із зовнішніх джерел, наприклад, міжнародних ринків капіталів. Загальновідомо, що іноземний інвестор не йде в країни, що знаходяться у стадії військового конфлікту, як ми на сході України. Виходячи з викладеного, розкриття можливостей амортизації, як альтернативного джерела фінансування розширеного відтворення промислового виробництва, є актуальним.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Дослідженням проблем ролі та призначення амортизації як на рівні окремих суб'єктів господарювання, так і на рівні національної економіки, у цілому, займалася значна кількість вчених у різні історичні періоди. Однак, через невирішеність низки суперечливих питань, наукові розвідки в межах означеної проблематики продовжуються й досі.

Основна дискусія, що знаходиться в центрі уваги дослідників амортизації та має далекосяжні наслідки, розгорнулася навколо тлумачення амортизації як джерела фінансування інвестицій на мікроекономічному рівні.

Вивчення найбільш відомих вітчизняних підручників з фінансів [13], фінансів підприємств [15], фінансового менеджменту [16] та проектного фінансування [11] доводить, що усталеним є підхід згідно до якого «важливим джерелом при самофінансуванні інвестиційних проектів є амортизація». Подібний підхід підтверджується в цілому ряді наукових праць з фінансів, хоча і з можливими авторськими інтерпретаціями [2, 10, 12, 18].

На противагу до зазначеного підходу, у вітчизняній бухгалтерській науці та практиці ведення обліку домінує підхід, за якого амортизація основних засобів і нематеріальних активів не визнається цільовим накопичення грошей для наступного їх використання на оновлення необоротних активів. Так, на думку С.М. Кафки – «це процес систематичного повернення в обіг авансованих раніше коштів на придбання (виготовлення, поліпшення, отримані як внесок до статутного капіталу) основних засобів і нематеріальних активів шляхом включення суми їх зносу у витрати виробництва» [4, с. 278]. Подібний підхід спостерігаємо і у західних економічних виданнях (дивись, наприклад, [18, с. 846]).

Наявні суперечності не сприяють виробленню адекватної економічної політики держави та суб'єктів господарювання у цій сфері, що потребує відповідних досліджень у даному напрямку задля розв'язку існуючої проблеми.

**Виклад основного матеріалу.** Відштовхуючись від озвученої тези про дефіцит ресурсів для відновлення та нарощення національної економіки, потрібно звернутися до аналізу основних видів джерел фінансування діяльності підприємств. У виданнях, що містять найбільш усталені підходи до базових понять фінансів підприємств (як правило, мова йде про загальновідомі підручники), автори висловлюють однакову позицію, згідно якої всі джерела фінансування поділяються на власні, залучені та позичені [5, с. 274; 13, с. 334; 15, с. 13; 17, с. 24], або зовнішні та внутрішні [7, с. 14; 16, с. 239-241].

Згідно до усталеного підходу:

власні кошти – це кошти підприємств, які постійно знаходяться в обігу й кінцевий строк використання яких не встановлений. Формуються вони за рахунок власного капіталу, тобто тієї частини активів підприємства, яка залишається після виконання його зобов'язань;

до позичених коштів відносять ті, що одержує підприємство на визначений термін, за плату й на умовах повернення. Формуються вони, переважно, за рахунок коротко- і довгострокових кредитів банків;

залучені кошти – це кошти, які не належать підприємствам, але внаслідок діючої системи розрахунків постійно перебувають в їх обігу. Формуються вони за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості підприємства [13, с. 334].

В інтерпретації більшості фінансистів амортизація попадає до складу власних, відповідно, внутрішніх джерел ресурсів. Такий стан речей можна пояснити виключно з позиції історичної ретроспективи. В умовах планово-адміністративної економіки десятки років амортизаційні відрахування слугували цільовим фондом для повного відновлення (заміни) чи капітального ремонту основних засобів. Ще 1923 році для державних промислових підприємств були встановлені обов'язкові диференційовані норми амортизації, залежно від видів основних фондів [14, с. 109]. Згідно до постанови РНК СРСР від 8 січня 1938 року промислові підприємства повинні були створювати фонди цільових фінансових ресурсів для капітального ремонту. Тобто норми амортизації були поділені на дві частини: амортизаційні відрахування на реновацію; амортизаційні відрахування на капітальний ремонт. Механізм реалізації подібного підходу передбачав відкриття у банку спеціального рахунку для капітальних вкладень, кошти з якого не повинні витрачатися на інші цілі, що і контролювалося державними банками.

Для підприємств того часу у «Плані рахунків бухгалтерського обліку виробничо-господарської діяльності об'єднань, підприємств і організацій» (1985 року та у попередніх його редакціях за 1959 і 1968 рр.) державою було запроваджено рахунок «Амортизаційний фонд». Його призначення полягало у методичному забезпеченні відображення цільового характеру коштів, акумульованих на відновлення основних засобів.

З позиції технології та організації процесу формування коштів у відповідний фонд і подальше їх цільове використання передбачалося за активної участі як суб'єкта господарювання, так і державних банків. При цьому реалізовувався принцип суворого поділу коштів основної діяльності та капітальних вкладень, який

за допомогою ведення спеціальних рахунків з боку підприємств і банків, вдавалося реалізувати.

Відповідно до сучасної точки зору та практики господарювання амортизація на рівні підприємств не пов'язана зі створенням фондів на реновацію основних засобів. Згідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» [9], як і відповідним МСБО, визначення терміну «амортизація» є тотожним і трактується як систематичний розподіл вартості об'єкта основних засобів, яка підлягає амортизації, протягом терміну його корисної експлуатації.

З позиції Податкового кодексу України амортизацією вважається звільнення від оподаткування частини прибутку на суму розрахованої амортизації. Вважається, що підприємство заощаджує на податку на прибуток, оскільки із зростанням суми амортизації зменшується прибуток підприємства.

Вітчизняним бухгалтерським обліком передбачена можливість ведення як фінансового (нормативного) обліку амортизації, так і управлінського. Для цього призначені рахунки: 13 «Знос необоротних активів» – для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та індексацію зносу (накопиченої амортизації) необоротних матеріальних і нематеріальних активів, що підлягають амортизації; 83 «Амортизація» – для узагальнення інформації про суму нарахованої амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів. Таким чином, на законодавчому рівні амортизація вважається інструментом для розрахунку компенсації втраченої частини вартості основних засобів.

За такого підходу економічну сутність діючої методики обліку амортизації (зносу) можна вважати аналогічною відображенню затрат майбутніх періодів [3, с. 62-70]. В обох випадках ідея полягає у тому, що підприємство інвестує певну значну суму активів у грошовій формі у той чи інший проект, який принесе економічні вигоди у майбутньому. В міру того, як проект починає приносити дохід, частина витрат майбутніх періодів (як і амортизація) частинами переноситься на затрати з виготовлення продукції, виконання робіт, надання послуг. Пояснюється це тим, що одномоментне віднесення всієї суми затрат (на витрати майбутніх періодів чи вкладених в об'єкт основних засобів) на вартість продукції по проекту, зробила б її неконкурентоспроможною через високу ціну одиниці такої продукції. У зв'язку з тим, що основні засоби беруть участь у виробництві продукції, яка генерує дохід протягом ряду циклів, відповідні вкладення коштів в них повинні розподілятися в часі, а не списуватися одночасно на затрати періоду, коли основні засоби були придбані.

Подібний підхід сягає своїм корінням ще у радянські часи, коли відомий економіст Д.С. Моляков застерігав від плутанини між поняттями «основні фонди», «основні засоби» та «фонд основних засобів» [14, с. 107]. Якщо застосувати сучасну термінологію, то з аргументів Д.С. Молякова випливає, що основні засоби підприємства придбаються за рахунок грошових активів (ресурсів, контрольованих підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому), а не завдяки створенню у пасиві відповідного фонду. При цьому мова йде про безперервний процес під час кругообороту індивідуального капіталу підприємства. Джерело ресурсу та власне ресурс – це різні речі, що забезпечує теоретичну основу для подальших наших висновків.

Так, відомий вітчизняний економіст Г.Г. Кірейцев приходить до висновку, що фінансові ресурси повинні мати такі характерні ознаки:

«фінансові ресурси як у статичному плані, так і під час руху завжди виражають відношення власності, тобто вони належать державі, чи підприємствам, чи приватному сектору економіки, чи населенню;

фінансові ресурси завжди мають певне джерело створення і певне цільове призначення;

формування й використання фінансових ресурсів завжди має свою правову сторону і регламентується законодавчими та нормативними актами» [1 с. 126].

Викладене дає підстави стверджувати, що амортизація за своєю суттю вже є частиною фінансів підприємств (корпорацій), незалежно від того чи це поняття розглядається в динаміці з позиції грошового потоку, чи у статичності з позиції цільового фонду. Всі дискусії зосереджені тільки навколо доцільності (чи ні) акумулювання коштів у окремий цільовий фонд, що традиційно асоціюється з фінансами суб'єктів господарювання (фондова теорія).

Водночас у публікаціях науковців знаходимо низку аргументів проти створення амортизаційного фонду як резерву на реновацію основних засобів [3, 6]. Їх можна поділити на макро- та мікроекономічні. До першої групи відносять інфляцію, технологічні причини та волатильність товарних ринків. Інфляція – самий важкий, у сенсі нівелювання його негативного впливу з боку суб'єкта господарювання, чинник. Проявляється він через знецінення коштів, акумульованих на реновацію, у складі амортизаційного фонду до того часу, як виникне потреба у їх використанні. Відповідно фонд не виконає покладене на нього завдання.

Технологічні причини фактично є нічим іншим, як моральне старіння об'єкта амортизації. Акценти в цьому питанні розставлені по-новому через розробку проривних сучасних технологій, які відповідають шостому технологічному укладу. Подібні технології роблять непотрібними цілі технологічні ланцюги для виробництва одного й того ж продукту у минулому та у теперішній час.

Волатильність ринку тут розглядається, як похідна від переходу до виробництва нового технологічного укладу. Наприклад, запровадження «зеленої» енергетики може зробити непотрібним різні види енергогенеруючих підприємств, які використовують традиційні енергоносії: газ, нафта, вугілля тощо. В такому разі виникає логічне питання, чи варто акумулювати кошти через відповідний цільовий фонд, коли об'єкт амортизації просто зникне?

До другої групи відносять складність вибору ефективного методу амортизації та вибору джерела відтворення основних засобів залежно від того чи просте таке відтворення, чи розширене. Не вдаючись у

подробиці в межах цього дослідження, доконаним є те, що в довгостроковій перспективі прискорений метод амортизації не дає економії коштів за рахунок зменшення суми податку на прибуток. Справа в тім, що з часом, у віддалені періоди, прибуток, отриманий нарахуванням занижених витрат на амортизацію, буде нівелюватися заниженим прибутком у майбутньому. У підсумку сумарний прибуток за всі періоди повинен дорівнювати прибутку за умови використання лінійного методу амортизації [6, с. 8].

Щодо вибору джерела відтворення основних засобів, то стверджується, що через неможливість розрахунку суми коштів на відтворення, можливим є використання:

- за простого відтворення – грошові кошти, повернені ринком на поточні рахунки у складі доходу, що відшкодовують суспільно-необхідні амортизаційні відрахування;

- за розширеного відтворення додатково: грошові кошти частини прибутку, добровільно реінвестуються власниками на розширення, модернізацію чи оновлення виробництва; грошові кошти частини прибутку, які відносяться до спеціального фонду, створеному за рахунок прискорених методів нарахування амортизації [6, с. 10].

Всі зазначені аргументи проти фондового підходу до акумуляції амортизації спростовуються в разі звернення до вже існуючої практики функціонування національних систем венчурного інвестування, яка доводить можливість ефективного формування та використання подібних фондів [8]. Таке порівняння є доречним, адже основні системні елементи, в межах амортизаційної політики на макrorівні та інвестиційної політики держави, є подібними. Мета, механізм, інструментарій венчурного інвестування має багато спільного із забезпеченням інвестицій через амортизацію. Як свідчить досвід провідних країн світу, венчурна діяльність докорінно змінила якість економічного зростання, сприяючи подоланню дефіциту та дорожнечі інвестиційних ресурсів. Тобто, досягнути подібний ефект можливо тільки за рахунок створення цілісної системи, в якій амортизація є складовою частиною системи інвестування. Ефективність функціонування останньої, у свою чергу, можливе лише за умови активної участі держави у цьому процесі через відповідну політику.

Для того щоб усунути недоліки, що перешкоджають ефективному використанню амортизації для оновлення матеріальної бази всієї економіки, необхідно надати системності амортизаційній політиці на мікро- та макrorівнях. Так, у випадку з венчурним інвестуванням, роль держави як регулятора цього процесу, значно суттєвіша, з елементами прямого впливу. Коли постає завдання революційного оновлення основних фондів в масштабах всієї країни через їх катастрофічний стан, повинне використовуватися саме пряме регулювання цієї сфери економічних відносин.

В нашому випадку можливий аналогічний шлях розвитку амортизаційної системи на національному рівні. Для цього потрібно:

- по-перше, визначення державою не тільки методів і норм амортизації, а й закріплення в нормативних актах (від Господарського кодексу до спеціальних законів) цільового використання амортизаційних відрахувань на відновлення основних засобів;

- по-друге, удосконалення організаційного та методичного забезпечення обліку амортизаційного процесу, тим більше, що для цього вже є достатні напрацювання, які тільки потребують свого унормування;

- по-третє, формування комплексу заходів і інструментів для перерозподілу, акумульованих у амортизаційні фонди підприємств, коштів через фінансові посередники грошового ринку.

Останній пункт є ключовим і потребує додаткових роз'яснень. В разі, якщо держава висуне вимогу обов'язкового резервування коштів на реновацію основних засобів, необхідно усунути існуючі проблеми на макро- та мікрорівнях. Вихід вже є та полягає у практиці збереження акумульованих коштів недержавними пенсійними фондами та страховими компаніями. Тобто суб'єктам господарювання, що формують амортизаційні фонди, повинно бути дозволено вкладення акумульованих коштів у цінні папери чи фінансові інструменти, з якими пов'язаний низький ступінь ризику. Їх перелік, вимоги до емітентів також повинен оприлюднюватися уповноваженим органом.

Завдяки реалізації зазначеної пропозиції держава досягне вирішення не тільки проблеми оновлення основних засобів, а й пожвавлення вітчизняного фондового ринку, який все ще знаходиться на низькому рівні у контексті реалізації покладених на нього функцій. Відбудеться значний приплив вільних ресурсів до фінансових посередників, що надасть імпульс для їх розвитку на інституційному рівні. Зростуть обсяги операцій з цінними паперами та збільшиться діапазон їх видів. Через посилення мультиплікативного ефекту збільшаться основні макроекономічні показники: ВВП, зайнятість, доходи населення та суб'єктів господарювання тощо.

Одночасно будуть вирішені проблеми з накопиченням амортизації у вигляді окремого фонду, пов'язані з інфляцією, зміною технологій і волатильності ринків. Вкладення акумульованих грошових коштів у різноманітні фінансові інструменти якраз і дозволяє нівелювати вплив інфляції на їх вартість. Переважна більшість подібних інструментів, у тому числі, покликана вирішити цю проблему. Технологічний прогрес та пов'язана з ним волатильність ринків, що призводять до морального старіння основних засобів або відмову від таких, не створюють загрози в разі володіння підприємством коштів, достатніх для придбання новітніх основних засобів. Грошові кошти – це найбільш ліквідний актив, який легко трансформується у інші форми індивідуального капіталу під час його кругообороту.

Якщо ж придбання таких активів, в силу певних причин, підприємство чи його власники будуть вважати недоцільним, то після сплати податків кошти з амортизаційного фонду можуть бути використані для виплати дивідендів чи розподілені в іншому порядку на розсуд власників бізнесу.

## Висновки

Під час дослідження встановлено, що амортизація залишається одним з ключових джерел фінансових ресурсів суб'єктів господарювання на реновацію основних засобів. Однак, проаналізувавши діючі підходи до «системи нарахування амортизації» виявлено відсутність механізму, що забезпечує цільове використання коштів, отриманих у результаті таких нарахувань.

Також не вистачає «системності» у реалізації основних функцій амортизації. Так роль держави у зазначених процесах зводиться до санкціонування амортизації, як явища економічного життя, через законодавче закріплення норм витрат, що зменшують базу оподаткування. Вважається, що віднесені на затрати в такий спосіб кошти є достатніми для відтворення основних засобів.

З метою стимулювання суб'єктів господарювання щодо цільового використання в інвестиційних цілях акумульованих на амортизацію коштів, держава повинна розробити механізм, що забезпечить альтернативні способи вкладення у фінансові активи тимчасово вільних ресурсів. Такий механізм покликаний нівелювати низку проблем і ризиків, які притаманні подібним способам накопичення ресурсів для подальшого використання у інвестиційних цілях.

Перспективами для подальших досліджень є детальна розробка механізму використання в інвестиційних цілях, акумульованих на амортизацію, коштів за участі держави; поглиблення функціонування національної амортизаційної системи та удосконалення амортизаційної політики у контексті посилення інвестиційної безпеки держави.

## Список літератури.

1. Александрова М.М., Кірейцев Г.Г., Маслова С.О. Гроші. Фінанси. Кредит.: Навчально-методичний посібник. 2-ге видання, перероб. і доп. К: ЦУЛ, 2002. 336 с.
2. Виговський В. Г., Виговська О. А., Хвіст В. В. Амортизаційні відрахування як внутрішнє джерело фінансового забезпечення підприємств транспортної галузі. Ефективна економіка. 2020. № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8090>. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.8.52
3. Иванов А.И. Может ли амортизация считаться источником финансирования? Учет и статистика. 2017. 4 (48). С. 62-70.
4. Кафка С.М. Зміст і призначення амортизації основних засобів. Економічний аналіз. 2017. Т. 27, № 1. С. 270–279. [Електронний ресурс]. Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan\\_2017\\_27\(1\)\\_\\_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2017_27(1)__36).
5. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент. Підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 520 с.
6. Кутер М.И., Кузнецов А.В., Мамедов Р.И. Современный взгляд на концепции амортизации. Экономический анализ: теория и практика. 2008. № 24 (129). С. 2–11.
7. Любенко Н. М. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
8. Петрук О.М., Мошенський С.З. Теорія та практика венчурного фінансування: Монографія. Житомир: ЖДТУ, ПП «Рута» 2008. 248 с.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» від 18 травня 2000 р. за № 288/4509 із змінами, внесеними згідно з Наказами Міністерства фінансів від 25.09.2009 р.
10. Попова В.Д., Кизима Н.М. Особливості нарахування амортизації та її вплив на відтворення основних засобів. Молодий вчений. 2018. № 10(1). С. 374-380.
11. Проектне фінансування: підручник / Т.В. Майорова, О.О. Ляхова та ін.; за заг. та наук. ред. проф., д.е.н. Т. В. Майорової. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2017. 434, [6] с.
12. Свиноус Н.І. Амортизація як джерело інвестиційних ресурсів сільськогосподарського підприємства. Інноваційна економіка, 2019. № 7-8. С. 78-84.
13. Теорія фінансів: підручник / За ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія. К.: Центр навчальної літератури, 2010. 576 с.
14. Фінанси підприємств: підручник / [Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. Восьме вид., перероб та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 [1] с.
15. Фінансовий менеджмент / За ред. проф. Г.Г. Кірейцева: навч. посіб. Видання 3-тє, перероб. і доп. К.: «Центр навчальної літератури», 2004. 531 с.
16. Шило В.П., Ільїна С.Б., Доровська С.С., Барабанова В.В. «Фінанси підприємств» (за модульною системою навчання): теоретично-практичний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2006. 288 с.
17. Richard Pike, Dill Neaie. Corporate Finance and Investment. Decisions and Strategies. Prentice Hall, 2003. 883 p.
18. Trachova D., Diachek S., Vyhovska N., Havryliuk o., Chaban H., Kadatska T. Conceptual framework for digitization of depreciation policy. Independent journal of management & production, v. 12, n. 3, Special Edition ISE, S&P, p. 41-53, may 2021. URL: <http://www.ijmp.jor.br/preprint/index.php/preprint/preprint/view/125>

## References.

1. Aleksandrova, M.M. Kireitsev, H.H. and Maslova, S.O. (2002), *Hroshi. Finansy. Kredyt.: Navchalno-metodychnyi posibnyk* [Money. Finances. Credit: Training manual], 2nd ed., TsUL, Kyiv, Ukraine, P. 336.

2. Vygovsky, V., Vygovska, O. and Khvist, V. (2020), "Depreciation deductions as an internal source of financial support of enterprises of the transport industry", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 8, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8090> (Accessed 29 Apr 2021). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.8.52](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.8.52)
3. Ivanov A.I. (2017), "Can depreciation be considered a source of financing?", *Uchet i statistika*, vol. 4 (48), pp. 62-70.
4. Kafka, S.M. (2017), "Content and purpose of depreciation of fixed assets", *Ekonomichnyi analiz*, vol. 27, issue 1, pp. 270-279, available at: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan\\_2017\\_27\(1\)\\_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2017_27(1)_36).
5. Kramarenko, H.O. and Chorna, O.Ye. (2009), *Finansovyi menedzhment. Pidruchnyk* [Financial management. Textbook], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine, P. 520.
6. Kuter, M.I. Kuznecov, A.V. and Mamedov, R.I. (2008), "A modern take on the concept of depreciation", *Jekonomicheskij analiz: teorija i praktika*, vol. 24 (129), pp. 2-11.
7. Liubenko, N. M. (2009), *Finansy pidpriemstv. Navchalnyi posibnyk* [Enterprise finance. Tutorial], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine, P.264.
8. Petruk, O.M. and Moshenskyi, S.Z. (2008), *Teoriia ta praktyka venchurnoho finansuvannia: Monohrafiia* [Theory and practice of venture financing: Monograph], ZhDTU, PP "Ruta", Zhytomyr, Ukraine, P. 248.
9. Regulation (standard) of accounting 7 "Fixed assets" of May 18, 2000 under № 288/4509 as amended in accordance with the Orders of the Ministry of Finance of 25.09.2009.
10. Popova, V.D. and Kyzyma, N.M. (2018), "Features of depreciation and its impact on the reproduction of fixed assets", *Molodyi vchenyi*, vol. 10(1), pp. 374-380.
11. Maiorova, T.V. Liakhova, O.O. and others (2017), *Proektne finansuvannia: pidruchnyk* [Project financing: textbook], 2<sup>nd</sup> ed., KNEU, Kyiv, Ukraine, P. 434, [6].
12. Svyynous, N.I. (2019), "Depreciation as a source of investment resources of an agricultural enterprise", *Innovatsiina ekonomika*, vol. 7-8, pp. 78-84.
13. *Teoriia finansiv: pidruchnyk* [Theory of Finance: a textbook], Ed. prof. V.M. Fedosova, S.I. Yuriia, Tsentr navchalnoi literatury, 2010. Kyiv, Ukraine, P.576.
14. Poddierohin, A.M. Bilyk, M.D. Buriak, L.D. and others (2013), *Finansy pidpriemstv: pidruchnyk* [Finance of enterprises: a textbook], 8<sup>th</sup> ed., KNEU, Kyiv, Ukraine, P.519 [1].
15. *Finansovyi menedzhment* [Financial Management], Ed. prof. H.H. Kireitseva, 3<sup>rd</sup> ed., «Tsentr navchalnoi literatury», 2004, Kyiv, Ukraine, P.531.
16. Shylo, V.P. Ilina, S.B. Dorovska, S.S. and Barabanova, V.V. «*Finansy pidpriemstv*» (za modulnoi systemoiu navchannia): teoretychno-praktychnyi posibnyk ["Enterprise Finance" (modular education system): theoretical and practical guide], VD «Profesional», Kyiv, Ukraine, P.288.
17. Richard Pike, Dill Neaie. Corporate Finance and Investment. Decisions and Strategies. Prentice Hall, 2003. 883 p.
18. Trachova D., Diachek S., Vyhovska N., Havryliuk O., Chaban H., Kadatska T. Conceptual framework for digitization of depreciation policy. Independent journal of management & production, v. 12, n. 3, Special Edition ISE, S&P, p. 41-53, may 2021. available at: <http://www.ijmp.jor.br/preprint/index.php/preprint/preprint/view/125>

Стаття надійшла до редакції 20.06.2021 р.